

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

PÖYTÄKIRJA 1/2020

VN/3522/2020

1/2

Kaupan alan tulevaisuusselonteon virkamies- ja asiantuntijatyöryhmän kokous

Aika: Maanantai 30.3.2020 klo 9.00 - 10.45

Paikka: Skype-kokous

Osallistujat: Natalia Härkin, työ- ja elinkeinoministeriö (puheenjohtaja)
Arto Lindblom, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
Elina Närvänen, Tampereen yliopisto
Emil Asp, liikenne- ja viestintäministeriö
Pekka Sandholm, maa- ja metsätalousministeriö
Sofia Aspelund, oikeusministeriö
Noora Oinonen, sosiaali- ja terveysministeriö (asiakohdat 1-2)
Sanna Jylhä, ympäristöministeriö
Kari Pokkinen, Business Finland
Jarno Sukanen, kilpailu- ja kuluttajavirasto
Elisa Halonen, työ- ja elinkeinoministeriö (sihteeri)
Pertti Hämäläinen, työ- ja elinkeinoministeriö
Erja Nikula, työ- ja elinkeinoministeriö
Mikko Huuskonen, työ- ja elinkeinoministeriö

Poissa: Tiina Oinonen, työ- ja elinkeinoministeriö

Kokoukseen erikseen kutsuttuna asiantuntijana:

Tuula Loikkanen, Kaupan liitto

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Natalia Härkin TEM:stä avasi kokouksen klo 9.01 toivottaen samalla jäsenet tervetulleiksi työryhmä työhön ja ensimmäiseen kokoukseen.

2. Kaupan alan tulevaisuusselonteko ja kaupan toimialan tilannekuva

Härkin kertoi kaupan alan tulevaisuusselonteon projektisuunnitelmasta ja ajankohtaisista valmistelussa olevista selonteon asioista. Ohjausryhmän sekä virkamies- ja asiantuntijaryhmien asettamispäätökset ovat TEM:n tietojärjestelmässä allekirjoituksessa. Myös kirjallinen kuuleminen on käynnistymässä lausuntopalvelu.fi –palvelussa. Lisäksi on aloitettu valmistelemaan selonteon sisältötyöstä tilannekuvasta, esivalmistelussa tunnistetuista teemoista. Työ on aloitettu digitalisaation teemasta ja työ on valmistelussa. Myös parlamentaarisen seurantaröhmän asettaminen on valmistelussa (VNK), kuten myös viestintäsuunnitelma. Ostopalvelun hankintavalmistelut ovat seuraavina työvaiheina. Selonteon Kick Off-tilaisuus (23.3.2020) ja ohjausryhmän kokous (25.3.2020) peruttiin koronaviruspandemian vuoksi.

Edunvalvonnan johtaja Tuula Loikkanen kertoi Kaupan liiton näkemyksiä kaupan toimialan alan tilanteesta. Kauppa on elinkeinoelämän suurin työllistäjä 127 miljardilla eurolla ja noin 300 000 työntekijällä, ennen koronaa. Viime vuosina kaupan vähittäiskaupan työllisyyskehitys on ollut laskeva ja kaupan yritysten määrä on pienentynyt, kuten myös uusien kaupan alan yritysten perustaminen. Viime vuonna kaupan liitto arvioi, että kaupan toimialalta vähenee 11 000 – 25 000 työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä. Loikkanen arvioi, että vuoden 2019 arvio saattoi olla jopa optimistinen, sillä jo vuonna 2019 alalta hävisi 10 000 työpaikkaa, pääosin digitalisaation ja tekoälyn johdosta.

Lisäksi Loikkanen kertoi, että kuluttajat kokevat aikaisempaa suurempaa työttömyysuhkaa, työllisten määrä on vähentynyt kuluneen vuoden aikana jo ennen koronaa ja, että vähittäiskaupan myynnin arvioidaan vähenevän noin kaksi prosenttia. Loikkanen totesi myös, että kaupan tulevaisuusselonteon tarpeellisuus korostuu tässä tilanteessa.

3. Skype:n pyöreän pöydän nostot ja keskustelu

Käytiin pyöreän nostot ja keskustelu kaupan selonteon projektisuunnitelmasta, kaupan toimialasta sekä siitä, mitä sisältöjä ja nostoja työryhmäläisillä on selontekoon.

Keskustelussa nousi esiin useamman kerran verkkokauppa, verkkokaupan alustat ja digitalisaatio. Kyseisissä ilmiöissä huomioitiin muun muassa logistiikka ja jakelu, sijainnin ohjaus, kuluttajien käyttäytyminen, suurien kansainvälisten alustojen rooli Suomessa, hyödyt liiketoiminnalle sekä osaamistarpeet ja siihen liittyvä rakennemuutos eli osaamistarpeen muutos. Kuluttajat ostavat enemmän ulkomailta. Keskusteluissa nousi esiin myös jakelun ja logistiikan osuus kaupan alalla ja selonteossa, kuten Postin palvelut ja verkkokauppa sekä se, että miten näitä tilastoidaan tällä hetkellä. Esimerkiksi verkkokaupasta olisi tarpeen saada tietoja ja kehittää tilastointia tältä osin.

Selvennystä kaivattiin siihen, mitä selonteolla on itse asiassa tarkoitus kattaa ottaen huomioon muun muassa suunnitelmassa käytetyt termit (kuluttajankauppa, tuotteet, palvelut). Todettiin, että kuluttajansuojalaissa kuluttajankaupalla tarkoitetaan nimenomaan tavarankauppaa, ja tuotteiden sijaan laissa puhutaan tavaroista. Pyrittiin selkiyttämään terminologiaa ja nostettiin esille, että pelkkien palveluiden sijasta puhuttaisiin kaupan tarjoamista / tavarankauppaan liittyvistä palveluista terminologian selkiyttämiseksi. Esiin nousi myös kaupan sijainnin ohjaus erityisesti vähittäiskaupan alalla. Lisäksi esille nostettiin elintarvikeketjut sekä maaseutu ja maaseudun palvelut, joissa kaupalla on iso rooli. Tässä yhteydessä jakelun ja logistiikan tehokkuus nousi esille muun muassa lähiruuassa ja lyhyissä toimitusketjuissa. Nostona oli myös elintarvikeketjut sekä maaseutu ja maaseudun palvelut, joissa kaupalla on iso rooli. Lisäksi koronaviruspandemian vaikutukset kaupan alalle ja selontekoon nousivat esiin esimerkiksi ihmisten käyttäytymisen muutoksessa ja verkkokauppaan liittyvissä tekijöissä.

Toivottiin huomiota kaupan toimialan kilpailun sääntelyllisille esteille, ja sääntelyn purkamiselle, joilla on merkittävä rooli kaupan alalla. Myös koulutuksen kehittäminen ja kehittyminen jatkossa nähtiin asiaksi, jolle tulisi antaa roolia selonteossa. Lisäksi kaupan yhteiskunnallinen rooli toivottiin huomioitavan selonteossa, sillä se työllistää ja sillä on rajapinta kuluttajan arkeen tai arjen ohjaamiseen.

4. Muut asiat

Sovittiin, että projektisuunnitelma laitetaan kommenteille, kommentointiaika noin kaksi viikkoa, määritellään saatteeseen. Pyydettiin työryhmäläisiä laittamaan myös muita huomioita, joita tarpeen huomioida selonteossa.

Työryhmän seuraava kokousaika ilmoitetaan myöhemmin.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.45.